

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

קהילות דתיות והמרחב הדתי בירושלים בימינו - 24434

תאריך עדכון אחרון 10-10-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע הדתות

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מעיין רווה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Maayan.Yaron@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי רביעי, 13:00-14:30

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יבחן את הקהילות הדתיות השונות בירושלים, מתוך ניסיון להבין לעומק את האתגרים שעומדים בפני הקהילה הדתית בחברה הישראלית בימינו. במהלך הקורס נסקור את שלוש הדתות – יהדות, נצרות ואסלאם, בישראל של ימינו, ונתמקד בחיבור בין הדתי לפוליטי, ובמתחים בין הדתי למודרני.

מטרות הקורס:

1. הכרות עם הקהילות הדתיות בירושלים
2. הכרות עם הגופים הדתיים העיקריים של שלוש הדתות בישראל
3. בחינת השיח הדתי בחברה הישראלית והשפעתו על מעמדה של ישראל בעולם
4. הבנת ההשפעה של הפוליטי על הדתי, ולהיפך.
5. הכרת המתחים שמאפיינים את השיח הדתי בעולם המודרני
6. פיתוח ראייה ביקורתית להשפעות המימד הדתי על החברה בישראל

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להכיר את הקהילות הדתיות השונות בישראל על גווניהן השונים
2. לנתח את השיח הקיים בישראל סביב נושאים דתיים
3. להתייחס באופן ביקורתי לעמדות דתיות המשמשות בפוליטיקה הישראלית
4. להכיר ולנתח את השפעות השיח הדתי על מעמדה של ישראל בעולם
5. לכתוב עבודת מחקר קצרה המשלבת שימוש במקורות ראשוניים ומשניים

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: תרגיל, ניתוח מקורות היסטוריים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- 1 מבוא: ההיסטוריה המורכבת של שלוש הדתות המונותאיסטיות ביחס לירושלים – קבר דוד כמקרה בוחן
- 2 קהילות דתיות בעולם המודרני - מושגי מפתח בחקר דת מודרנית
- עדות דתיות בירושלים בשלהי התק' העות'מנית ותקופת המנדט
- 3 החברה החרדית על גווניה - שכונת סנהדריה כמקרה בוחן
- 4 התפתחותה של הציונות הדתית - ממשנתו של הרב קוק לגוש אמונים
- 5 ווקף בישראל
- 6 התנועה האסלאמית והלכות מיעוטים במחשבה מוסלמית מודרנית

-
- 7 החברה הנוצרית בישראל - פיצולים ואתגרים
 - 8 תיאולוגיה נוצרית פלסטינית והסכסוך הישראלי פלסטיני
 - 9 סטטוס קוו בישראל
 - 10 חשיבותם של המקומות הקדושים בישראל
 - 11 דת ומשפט בישראל
 - 12 בין המקומי לגלובלי בדתות מודרניות
 - 13 מחשבה דתית בשיח הפוליטי
 - 14 אתגרי הדיאלוג הבין דתי בימינו

חומר חובה לקריאה:

גודמן, יהודה, "מבוא: דתיות וחילוניות בישראל - אפשרויות מבט אחרות" בתוך מערבולת הזהויות: דיון ביקורתי בדתיות ובחילוניות בישראל. עורכים יונה יוסי, ויהודה גודמן. ירושלים: מכון ון-ליר והקיבוץ המאוחד, 2004. עמ' 9-38.

חושן מאיה, קורח מיכל ושמר דפנה, על נתוניך ירושלים 2016: מצב קיים ומגמות שינוי. ירושלים: מכון ירושלים לחקר מדיניות, 2016. עמ' 11-23.

מסמך קאירוס פלסטיני, ירושלים, 2009.

פלינט שלומית, אלפסי נורית, ובנסון יצחק, "דומים ושונים: מיקרו-סגרגציה של חרדים במרכז ירושלים". סוציולוגיה ישראלית 1 (2010), עמ' 81-110.

קושניר, דוד, "ירושלים תחת שלטון הקיסרות העות'מאנית: בעיות ממשל ומנהל". בתוך ספר ירושלים; בשלהי התקופה העות'מאנית. עורכים ישראל ברטל וחיים גורן (ירושלים: הוצאת יד יצחק בן צבי, תשע). עמ' 1-10.

רייטר יצחק, הווקף בירושלים: 1990-1948. ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל, 1991. עמ' 5-11.

רכס אלי, "האסלאמיזציה של הזהות הערבית בישראל: התנועה האסלאמית 1972-1996" בתוך מיעוטים מוסלמים במדינות רוב לא מוסלמי: התנועה האסלאמית כמקרה בוחן. עורכים: אלי רכס ואריק רודיצקי. תל אביב: תכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי ערבי, 2011. עמ' 63-75.

"שיחה בישיבת הרב קוק", שמדות 29 (תשכ"ח). עמ' 15-27.

Emmett Chad, "The Status Quo Solution for Jerusalem," *Journal of Palestine Studies*, 26 (1997), pp. 16-28.

Karayanni Michael, "Groups in Context: An Ontology of a Muslim Headscarf in a Nazareth Catholic School and a Sephardic Ultra-Orthodox Student in Immanuel," *Law and Social Inquiry* 41(2016) 937-1005

Marshall J. Breger, Yitzhak Reiter, Leonard Hammer, "Introduction," in *Holy Places in the Israeli-Palestinian Conflict: Confrontation and Co-existence*. London; New York: Routledge, 2009. Pp. 1-19

Neuhaus David, *Christians in Israel*, Paris, Bayard Presse, 2017, pp. 87-108

חומר לקריאה נוספת:

Hanna Kildani, *Modern Christianity in the Holy Land* (Bloomington, IN: Author House, 2010).

-
- Robert D. Lee, *Religion and Politics in the Middle East: Identity, Ideology, Institutions, and Attitudes* (Westview Press, 2013). Ch. 1
- Bernard Lewis, *Faith and Power: Religion and Politics in the Middle East* (Oxford University Press, 2010). Ch. 1; 13.
- Merav Mack, "Christian Palestinian Communities in Israel: Tensions between Laity, Clergy, and State," in *Sacred Space in Israel and Palestine: Religion and Politics*, ed. Marshall J. Breger, Yitzhak Reiter, and Leonard Hammer (Routledge, 2012), 284-309.
- Fiona McCallum, "Religious Institutions and Authoritarian States: church-state relations in the Middle East", *Third World Quarterly*, 33:1 (2012), 109-124.
- Una McGahern, *Christian Palestinians in the Israeli State* (London: Routledge, 2011).
- Michael P. Prior, *Christians in the Holy Land* (World of Islam Festival Trust, 1994).
- Mitri Raheb, *I Am a Palestinian Christian* (Fortress Press, 1995).
- Daphne Tsimhoni, *Christian Communities in Jerusalem and the West Bank Since 1948: An Historical, Social and Political Study* (Westport: Praeger, 1993).
- Sami Zubaida, "Political Modernity in the Middle East," in *Beyond Islam: A New Understanding of the Middle East* (London: I.B. Tauris, 2011).

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 20 %
 הגשת עבודה 60 %
 הגשת תרגילים 20 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

במהלך הקורס יתקיימו 7 סיורי חובה. תאריכי הסיורים יתפרסמו בתחילת שנת הלימודים.